

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TÓNG THỊ THÙY DUNG

**ĐÁNH GIÁ VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC TÀY
TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ
TẠI HUYỆN HÀM YÊN, TỈNH TUYÊN QUANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2013

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TỔNG THỊ THÙY DUNG

ĐÁNH GIÁ VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC TÀY
TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ
TẠI HUYỆN HÀM YÊN, TỈNH TUYÊN QUANG

CHUYÊN NGÀNH: PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

MÃ SỐ: 60 62 01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Minh Thọ

THÁI NGUYÊN - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của tác giả. Các số liệu và kết quả trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Các số liệu trích dẫn trong quá trình nghiên cứu được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Tống Thị Thùy Dung

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn tôi đã được sự quan tâm, giúp đỡ tận tình của nhiều tập thể và cá nhân. Nhân đây tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc đến:

Tập thể các thầy, cô giáo trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên; cán bộ trạm Khuyến Nông, chi cục Thống kê huyện Hàm Yên, phòng Dân Tộc học cùng cán bộ và cộng đồng người Tày tại xã Yên Phú, Phù Luru, Nhân Mục đã giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn một cách tốt nhất.

*Đặc biệt, tôi xin chân thành cảm ơn tới cô giáo **TS. Nguyễn Thị Minh Thọ** - người đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi hoàn thành luận văn này.*

Cuối cùng tôi xin trân thành cảm ơn sâu sắc tới gia đình và bạn bè, những người đã chia sẻ, động viên, khích lệ và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu để hoàn thành tốt luận văn của mình.

Một lần nữa tôi xin chân thành cảm ơn tất cả sự giúp đỡ quý báu của các tập thể và cá nhân đã dành cho tôi.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái nguyên, ngày 26 tháng 9 năm 2013

Tác giả luận văn

Tống Thị Thùy Dung

MỤC LỤC

	Trang
Trang bìa phụ	
Lời cảm ơn	i
Mục lục	ii
Danh mục các từ viết tắt	iii
Danh mục các bảng	iv
Danh mục các hình	v
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
5. Bộ cục của đề tài	3
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận	4
1.1.1 Cơ sở lý luận chung về giới và giới tính	4
1.1.1.1 Khái niệm giới, giới tính	4
1.1.1.2 Khái niệm về nhu cầu giới và lợi ích giới	5
1.1.2. Hộ nông dân và kinh tế hộ nông dân	6
1.1.2.1 Khái niệm hộ nông dân	6
1.1.3 Cơ sở lý luận về dân tộc, dân tộc Tày	7
1.1.3.1 Khái niệm về dân tộc	7
1.1.3.2 Thành phần	7
1.1.3.4 Dân tộc Tày	8
1.1.4 Vai trò của lao động nữ trong phát triển kinh tế hộ nông dân	9
1.2 Cơ sở thực tiễn	10
1.2.1. Vai trò của phụ nữ trong gia đình và xã hội	10
1.2.1.1 Vai trò của phụ nữ trong quản lý xã hội và cộng đồng	10
1.2.1.2 Vai trò của phụ nữ trong gia đình	12
1.2.1.3 Vai trò của phụ nữ trong sản xuất	14
1.2.1.4 Vai trò của phụ nữ trong tiếp cận và kiểm soát các nguồn lực phát triển ...	14

1.2.1.5 Vai trò của phụ nữ trong việc ra quyết định	16
1.2.2. Những yếu tố ảnh hưởng đến vai trò của phụ nữ.....	17
1.2.3. Thực trạng vai trò của phụ nữ nông thôn trên thế giới	18
1.2.4. Vai trò và những đóng góp chủ yếu của phụ nữ Việt Nam trong PTKTXH...	20
1.3. Một số vấn đề đặt ra với phụ nữ nông thôn nói chung, phụ nữ dân tộc Tày nói riêng	24
1.3.1. Về chất lượng nguồn nhân lực	24
1.3.2. Về vấn đề sức khỏe của phụ nữ	24
1.3.2.1 Về sức khỏe thể chất.....	24
1.3.2.2 Về sức khỏe tinh thần	27
1.3.3. Về chuyên môn kỹ thuật.....	28
1.3.4. Sự bất bình đẳng giới trong tiếp cận nguồn lực và ra quyết định.....	28
Chương 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	32
2.1 Nội dung nghiên cứu	32
2.2 Phương pháp nghiên cứu	32
2.2.1 Phương pháp thu thập số liệu.....	32
2.2.1.1 Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp	32
2.2.1.2 Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp:.....	32
2.2.2. Phương pháp tổng hợp và phân tích số liệu.....	34
2.2.2.1. Phương pháp phân tổ thống kê.....	34
2.2.2.2. Phương pháp thống kê so sánh.....	34
2.2.2.3. Phương pháp phân tích giới	34
2.2.2.4. Phương pháp thống kê so sánh và mô tả	34
2.2.2.5. Phương pháp thu thập thông tin	34
2.2.3 Chỉ tiêu nghiên cứu	34
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	36
3.1 Đặc điểm địa bàn nghiên cứu	36
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	36
3.1.1.1 Vị trí địa lý	36
3.1.1.2 Điều kiện địa hình	36
3.1.1.3 Đặc điểm thời tiết và khí hậu	37
3.1.1.4. Thủy văn.....	38
3.1.1.5. Các nguồn tài nguyên	38

3.1.1.6. Thực trạng môi trường.....	42
3.1.2. Đặc điểm về kinh tế - xã hội, văn hóa.....	43
3.1.2.1. Dân số, dân tộc và lao động.....	43
3.1.2.2. Tình hình phát triển kinh tế của Huyện.....	47
3.1.2.3. Cơ sở hạ tầng của huyện.....	48
3.1.3. Đánh giá những thuận lợi và khó khăn trong phát triển sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Hàm Yên.....	50
3.1.3.1. Thuận lợi.....	50
3.1.3.2. Khó khăn.....	50
3.2 Đặc điểm chung của người Tày ở huyện Hàm Yên, Tuyên Quang.....	51
3.2.1 Thực trạng đời sống kinh tế, văn hóa của dân tộc Tày huyện Hàm Yên từ năm 2010-2012.....	51
3.2.1.1 Một số đặc điểm về văn hóa của người Tày ở huyện Hàm Yên.....	51
3.2.1.2 Thực trạng về dân số, tỷ lệ phụ nữ của người Tày ở Huyện Hàm Yên năm 2010 -2012.....	52
3.2.1.3 Tỷ lệ hộ nghèo của dân tộc Tày ở huyện Hàm Yên từ 2010-2012.....	53
3.2.2 Tình hình chung của nhóm hộ điều tra.....	55
3.2.2.1 Nguồn nhân lực, và trình độ của 3 nhóm hộ phụ nữ dân tộc Tày.....	56
3.2.2.2 Đặc điểm về nguồn lực, nhà ở, đất đai và tài sản.....	57
3.2.3 Nguồn thu, chi của dân tộc Tày ở các nhóm hộ.....	59
3.3 Thực trạng về 3 vai trò chính của phụ nữ dân tộc Tày ở nhóm hộ điều tra năm 2012.....	61
3.3.1 Vai trò của phụ nữ Tày trong sản xuất nông lâm nghiệp, và dịch vụ.....	61
3.3.1.1 Đóng góp của phụ nữ Tày trong sản xuất nông nghiệp.....	61
3.3.1.2 Đóng góp của phụ nữ Tày trong sản xuất lâm nghiệp.....	65
3.3.1.3 Vai trò của phụ nữ Tày trong hoạt động kinh doanh hàng hóa và dịch vụ... ..	68
3.3.1.4 Người ra quyết định trong các hoạt động sản xuất nông, lâm nghiệp. .	69
3.3.1.5 Lao động đi làm bên ngoài tạo nên thu nhập của nam và nữ dân tộc Tày .	72
3.3.2 Vai trò chăm sóc và tái sản xuất sức lao động của phụ nữ dân tộc Tày ..	72
3.3.3 Vai trò của phụ nữ dân tộc Tày trong quan hệ cộng đồng; tiếp cận các khoa học kỹ thuật tiên bộ và kiểm soát nguồn lực.....	75
3.3.3.1 Phụ nữ Tày trong việc tiếp cận thông tin và quan hệ cộng đồng.....	75
3.3.3.2 Vai trò của phụ nữ Tày trong hoạt động tập huấn.....	78
3.3.3.3 Quyền kiểm soát kinh tế và tài sản của phụ nữ Tày.....	78
3.4 Nguyên nhân, và những yếu tố ảnh hưởng đến vai trò của phụ nữ dân tộc Tày trong phát triển kinh tế hộ của huyện Hàm Yên.....	80

3.4.1 Định kiến giới.....	81
3.4.2 Gánh nặng công việc	83
3.4.2.1 Công việc trong sản xuất	83
3.4.3 Trình độ văn hóa, chuyên môn thấp.....	85
3.4.3.1 Trình độ học vấn của phụ nữ Tày	85
3.4.4 Quyền ra quyết định	86
3.4.5 Cơ hội tiếp cận với các nguồn thông tin thấp	87
3.4.5.1 Quyền sử dụng đất.....	87
3.4.5.2 Cơ hội tiếp cận và kiểm soát vốn, tín dụng	87
3.4.5.3 Cơ hội tiếp cận với kỹ thuật tiên bộ	88
3.4.6 Vấn đề tâm lý	88
3.4.7 Không có việc làm, việc làm không ổn định, không có nghề phụ để làm thêm	89
3.4.8 Nguyên nhân khác	89
3.5 Những giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc Tày trong phát triển kinh tế hộ tại huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.....	90
3.5.1 Giải pháp chung	90
3.5.2 Giải pháp cụ thể.....	92
3.5.2.1 Hướng dẫn phụ nữ Tày cách làm ăn, mở rộng ngành nghề phát triển nông thôn.	92
3.5.2.2 Giảm gánh nặng công việc sản xuất và nội trợ cho phụ nữ dân tộc Tày ..	93
3.5.2.3 Tăng cường khả năng tiếp cận các nguồn vốn cho phụ nữ Tày đặc biệt là nhóm hộ nghèo và cận nghèo.....	94
3.5.2.4 Tăng cường khả năng tiếp cận với giáo dục, y tế,	96
3.5.2.5. Giải pháp hoạt động khuyến nông và thông tin nông nghiệp đối với phụ nữ Tày	97
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	100
1. Kết luận.....	100
2. Kiến nghị.....	100
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	102
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

XH	Xã hội
WB	Ngân hàng thế giới
SX	Sản xuất
HĐND	Hội đồng nhân dân
ĐVT	Đơn vị tính
HGD	Hộ gia đình
PCLĐ	Phân công lao động
NCKH	Nghiên cứu khoa học
LLLĐ	Lực lượng lao động
GCNQSDĐ	Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất
HĐSXKD	Hoạt động sản xuất kinh doanh
PTKT	Phát triển kinh tế
KHKT	Khoa học kỹ thuật
KN	Khuyến nông
SXKD	Sản xuất kinh doanh
PTKT HGĐ	Phát triển kinh tế hộ gia đình
XĐGN	Xóa đói giảm nghèo
BBĐ	Bất bình đẳng
SX PTKT	Sản xuất phát triển kinh tế
PTKTXH	Phát triển kinh tế xã hội
UBND	Ủy ban nhân dân
BMI	Chỉ số về khối lượng cơ thể
CNH-HĐH	Công nghiệp hóa – Hiện đại hóa
THPT	Trung học phổ thông
THCS	Trung học cơ sở
TB	Trung bình
TV	Ti vi
KHHGD	Kế hoạch hóa gia đình

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 1.1: Tỷ lệ nữ đại biểu Quốc hội qua các kỳ bầu cử	10
Bảng 1.2: Tỷ lệ phân bố nữ đại biểu trong một số cơ quan của Quốc hội	11
Bảng 1.3 Quyền ra quyết định trong các hộ theo giới tính	16
Bảng 1.4: Tỷ lệ nghề nghiệp của lao động nữ so với tổng số lao động % năm 2007	21
Bảng 1.5. Cơ cấu lao động theo vị thế việc làm năm 2010-2012	22
Bảng 1.6. Phụ nữ tham gia hội đồng nhân dân các cấp (%)	22
Bảng 1.7: Tỷ lệ nữ chủ tịch, phó chủ tịch hội đồng nhân dân các cấp (%)	23
Bảng 1.8: Tỷ lệ nữ cán bộ trong UBND các cấp chia theo giới tính (%)	23
Bảng 1.9. Tỷ lệ phụ nữ trong quản lý doanh nghiệp năm 2009	23
Bảng 1.10: Tỷ lệ người khám/chữa bệnh trong 12 tháng qua chia theo giới tính.....	25
Bảng 1.11 Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp	32
Bảng 1.12 Phương pháp chọn hộ nghiên cứu.....	33
Bảng 1.13 Phương pháp chọn cán bộ địa phương để điều tra.....	34
Bảng 3.1. Đặc điểm khí hậu trong các tháng của huyện Hàm Yên năm 2012	37
Bảng 3.2: Tình hình sử dụng đất đai của huyện Hàm Yên giai đoạn 2010-2012.....	40
Bảng 3.3: Dân số huyện Hàm Yên năm 2012 chia theo dân tộc và đơn vị hành chính	44
Bảng 3.4: Dân số huyện Hàm Yên phân theo đơn vị hành chính từ	45
Bảng 3.5: Tình hình dân số và lao động huyện Hàm Yên 2010 - 2012	46
Bảng 3.6 Tình hình phát triển kinh tế của huyện Hàm Yên từ năm 2010-2012.....	47
Bảng 3.7 Tỷ lệ phụ nữ Tày của huyện Hàm Yên giai đoạn 2010-2012	52
Bảng 3.8 Hộ nghèo phân theo dân tộc và đơn vị hành chính của huyện Hàm Yên năm 2012	54
Bảng 3.9 Một số chỉ tiêu chính của 3 nhóm hộ phụ nữ dân tộc Tày.....	55
Bảng 3.11. Đóng góp của phụ nữ dân tộc Tày ở nhóm hộ điều tra trong SX nông nghiệp	63
Bảng 3.12. Đóng góp của phụ nữ dân tộc Tày trong sản xuất lâm nghiệp	67
Bảng 3.13. Đóng góp của phụ nữ dân tộc Tày trong hoạt động kinh doanh hàng hóa và dịch vụ	68
Bảng 3.14. Người ra quyết định trong các khâu trồng trọt, chăn nuôi, kinh doanh, dịch vụ.....	70
Bảng 3.15 Vai trò của phụ nữ Tày trong công việc gia đình	73